

Ratko Perić

**SMISAO
ŽENIDBENOGA
ŽIVOTA**

Tonimir

Ratko Perić

**SMISAO
ŽENIDBENOGA
ŽIVOTA**

Tonimir

Varaždinske Toplice, 2023.

Nakladnik:
Nakladnička kuća Tonimir, Varaždinske Toplice
V. Nazora 6, Tel.: 042/633-430, Faks: 042/633-480
www.tonimir.hr, e-adresa: info@tonimir.hr

Za nakladnika:
Stjepan Juranić

Uredio:
Petar Marija Radelj

Grafički urednik:
Stjepan Pintarić

Prijelom i tisak:
Nakladnička kuća Tonimir
Varaždinske Toplice

Prvi put objavljeno u listopadu 2010.

Treće izdanje tiskano u kolovozu 2023.

Naklada:
5000 primjeraka

ISBN: 978-953-383-013-1

Zapis CIP dostupan je u računalnom katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001187726.

Smisao ženidbenoga života

Tri su glavna stadija čovjekove opstojnosti: u utrobi devet mjeseci, na Zemlji do devedesetak godina i na drugom svijetu svu vječnost. Na ovoj su zemlji tri glavna praga ljudskoga života: rođenje, vjenčanje i umiranje. Ovdje govorimo o ženidbi, o cilju i smislu ženidbene zajednice.

Bračni pojmovi

Zâruke, vjèridba, pròsidba ili pr̄stènovānje jest dogovor, obećanje, javno iskazana namjera da će se mladić i djevojka uzeti. Simbolizira ga mladićeva predaja zaručničkoga prstena djevojci.

Vjèrenīk ili **zàručnīk**: mladić koji je dao vjeru djevojci da će je uzeti za ženu, isprosio njezinu ruku. **Vjèrenica** ili **zàručnica**: djevojka koja je pod vjerom, vjerena, zaručena, obećana za udaju.

Vjèrnost: svojstvo onoga koji je vjeran, privržen, odan: Bog prema čovjeku u odr-

žavanju obećanja; vjernik prema Bogu; katolik prema Papi; bračni drugovi jedno drugomu.

Žènik, mladòženja: čovjek koji se ženi. **Nèvjesta** ili **mlâda**: djevojka na dan vjenčanja i prvo vrijeme nakon toga. **Mlädènci**: mladoženja i mladenka, upravo vjenčani par.

Mûž: 1/ čovjek koji je godinama odmakao od mladića, momka; 2/ oženjen čovjek; 3/ seljak. **Žèna**: ljudska osoba kojoj je organizam prikladan da zanese, nosi, rodi i doji dijete: mlada, dobra, slobodna, vjerna, skladna, pobožna. U užem smislu: udana žena, supruga, „bolja polovica“.

Hrvatska riječ **brâk** dolazi od staroslavenskoga glagola brati (uzimati). Kao što postanak same riječi kaže, srž braka nije biti izbirljiv – u prvome planu nije više biranje, izbor, probir ili odabir s kim ću – jer mu je to prethodilo – nego uzimanje, preuzimanje odabranoga/e u nedjeljivo za-

jedništvo, svečano obećanje da ću s njim / njom živjeti, ljubiti i poštovati tu osobu s kojom od sada tvorim naravnu i zakonito osnovanu zajednicu, temelj nove obitelji.

Brak je od 1946. prevagnuo kao izraz za zakonom priznato združenje muškarca i žene radi osnivanja obitelji. Do tada se rabila riječ ženidba. Sada je ženidba u kanonskom pravu isto što i brak, zajednički život muža i žene koji su se pred Bogom uzeli, zakleli i žive svoje zajedništvo kao sakrament. No, ženidba se u svakodnevnom govoru svela na sadržaj sličan vjenčanju ili udaji, tj. sam čin ili obred stupanja u brak.

Čudo izbora. Mi ne birmo ni oca ni majku. Ni roditelji ne biraju nijedno dijete. Samo Bog bira svoju majku da se Sin Božji začne po Duhu Svetom i rodi u vremenu od Djevice Marije. Ali mladić bira djevojku za suprugu, djevojka bira mladića za supruga, između milijuna, i dogodi

se, i to ne rijetko, da se radikalno razidu sa svim posljedicama raspada obitelji, nezadovoljstva do očaja.

Obitelj dolazi od obitavati, obitavalište: zajednička kuća, stan, stol i postelja, zajednička imovina, nepokretna „suha zemlja“ i pokretna „suha lova“.

Zákonit znači po zakonu države ili Crkve. Kad stoji u dokumentu da je dijete „civilno zakonito“... (*pro foro civili*), znači da crkveno nije zakonito. Za crkveno vjenčanje donose se svi civilni dokumenti. I neka svi podatci u civilnim i crkvenim ispravama budu ujednačeni: ime, prezime, roditelji, datum i mjesto rođenja itd. Sredi to sada, o svadbi, a ne o svađi za zemlju!

Žènidba je zakonom priznata trajna i isključiva veza među supružnicima; združenje muškarca i žene u svrhu osnutka obitelji; vjenčanstvo, bračna zajednica. U kršćanstvu je ona i sakrament, sveto otajstvo među vjernicima. Sljedeće, uže, značenje

ženidbe jest sam čin koji se obavlja pri stupanju u brak, tj. vjenčanje ili sklapanje braka: oženiti se djevojkom.

Udaja stupanje ženske osobe u brak s muškarcem; udati se znači **dàti se u** neku kuću, obitelj, i to svojevoljno, bezuvjetno, iz ljubavi prema izabranom muškarcu, uz uzajamna prava i obveze koje se polažu prisegom pred oltarom: Tako mi Bog pomogao...

Isključivo uzajamno **právo** na tijelo supružnika; uzajamna **òbveza** da obitavaju obiteljski zajedno, da se uzajamno poštuju, da djecu rađaju i odgajaju. Netko je duhovito rekao: „Brak je prepoloviti prava, a udvostručiti dužnosti“. I jest tako.

U sakramentnom braku postoji pravo na prirodni užitak, ali i dužnost na prirodni zadatak. Nije Bog stvorio užitak bez zadatka. Svaki bračni čin treba biti otvoren životu, donošenju života. I svako začeto čedo ima pravo na život, početno biti

rođeno, a zatim dolično odgojeno. Roditelji smrtno griješe kada dijete, iz bilo kojega razloga, hotimično pobacuju. I svi oni koji u tome sudjeluju. Nije dijete dio ženina tijela, kao nokat ili kao otpad koji se odbacuje ili „pobacuje“ ili nečist da se od djeteta „očisti“. Crkva ima najstrože kazne za pobačaj: „Tko sudjeluje u vršenju pobačaja, upada, ako dođe do učinka, u izopćenje unaprijed izrečeno“ (*kanon 1398*). I taj pobačaj nije samo kad je trbuh već narastao, nego kad se raznim tabletama ili drugim načinima plod utrobni istjeruje, pomeće, kad mu se ne dopušta da se ugnijezdi i razvija ili kad, između začeca i rođenja, bilo koji zahvat nerođeno ljudsko biće nasilno ili neprirodno izbacuje iz trudnoce. Pravi vjernici poštuju zakon rađanja i odgoja djece!

Ne pobacuje se ni hendikepirano začeto čedo. Kada se dogodi da se dijete u 3. godini povrijedi i ostane invalid, zar ga

imaš pravo ubiti? (Po novim naopakim zakonima EU, postoji to „pravo“ ako je parlamentarno „izglasano“; ali po takvim zakonima postoji i „pravo“ koje je prava protunaravna perverzност da se „žena ženom ženi“, a „muško za muško udaje“.) Kad se čovjek odijeli od Boga i Božjega zakona, nema zla u koje ne će srljati.

Crkva drži i naučava da je normalno i moralno u braku ono što je po naravi uređeno, kao naravni bračni čin, naravno začće, naravno nošenje, naravno rađanje, naravno dojenje. Što majka dijete dulje doji, to je dijete normalnije i pameću zdravije. Sve što je izvan naravnoga zakona, prirodnoga, nije ni normalno ni moralno, ni naravno ni prirodno.

Vjenčanje: vijenac od ruža na glavi zaručnice na dan njezine udaje. Vjenčanje pred oltarom, s rukom na križu ili na evanđelju. Ima i posebnih osoba i predmeta prozvanih po tom *vijencu*: vjenčani

kum, vjenčana haljina. To je vjenčanje posebna nagrada za njih dvoje vjenčani-ka, ali više od nagrade, to je njihov novi zadatak. U mladenke je na glavi *vijenac*, ali će od sada njih dvoje vjèrenīka biti su-
pružnici i s novim potomcima koji dođu od njih biti u obiteljskom vijencu, u kru-
gu uzajamne vjenčane ljubavi. To simbo-
lizira i vjenčani **přstēn**, zatvoreni krug, iz
kojega i u kojem ne smije biti preljuba,
prijevare, nevjernosti. Djelitelji sakra-
menta ženidbe jesu oni koji sklapaju že-
nidbu; svećenik na vjenčanju ima ulogu
svjedoka, on samo asistira pristanku su-
pružnika i daje im blagoslov u ime Crkve.

Svād̄ba ili **veselje** je svečanost vjenča-
nja sa svatovskom povorkom i gozbom
– pirnom trpezom (blanak oko sopre):
svadbovati, ženidbovati, pirovati. **Svāt**
je zaručnikov pratitelj koji ide po dje-
vojku za udaju (stari svat, barjaktar, plo-
skar, djever, djeveruša, kum, komordžija,

prvjenac, pobratim, dolibaša, buklijaš, skrinjonoša, ruhonoša, torbonoša i drugi „kićeni svatovi“, perjanici). **Pirnici** su sudionici veselja koji dočekuju svatove u mladenkinu domu, a **pristaše** pirnici što dođu nepozvani.

Za sretan brak i bračni život glavni je uvjet: čisti do braka, **vjerni** do groba!

Brak sklopljen u Crkvi za krštenike je sakrament (otajstvo, svetinja, prisega), u kojem ženik i žena ugovaraju, obećaju i pristaju živjeti kao supružnici dijeleći skladnosti i protivnosti, zdravlje i bolesti, uspjehe i neuspjehe. On je i izvor i sredstvo svetosti supružnika i kršćanskih obitelji.

Stoga taj sakrament, zbog odraza na društvo i Crkvu, ima najviše članaka u crkvenom Zakoniku: čak 111 (*kanoni: 1055-1165*). Na studiju teologije poseban je predmet: Ženidbeno pravo. Svi drugi sakramenti imaju znatno manje odredaba:

krštenje – 30; potvrda – 18; Euharistija – 62; pokora – 39; bolesničko pomazanje – 10; sveti red – 47. Sveti Pavao za brak kaže: „Otajstvo je to veliko“ (*Efežanima* 5, 32). Isus – Crkva.

Ženidba mijenja personalni status. **Osobno stanje** jesu norme, koje uređuju pravnu i poslovnu sposobnost osobe. Po mnogim zakonodavstvima u to ulazi i ženidbeno i uopće obiteljsko pravo, a po nekima i nasljedno pravo. Ženidbom se otvara stranica obiteljskoga stanja, a ženidbeni status, kao i roditeljski, nameće niz obveza.

Brak valjano sklopljen između **nekrštenika** nije sakrament, ali u pravilu je i on **nerazrješiv**.

Ulazak u brak u skladu je s čovjekovom naravi, predstavlja ostvarenje ljudske žudnje da se ne bude sam, nego nadopunjen sebi bliskim i ravnopravnim bićem, s kojim se živi u tjelesnom i duhovnom

zajedništvu, dobru i zlu, smijehu i suzi, imanju i nemanju, ćudi i strasti. Ta i takva ćovjekova **narav** ujedno je i prvi izvor prava.

Naravni zakon jest udioništvo razumna stvorenja u vječnom zakonu, svim bićima otiskuje određene sklonosti prema njihovim ćinima i svrhama; svjetlo razuma kojim spoznajemo što moramo ćiniti, a ćega se kloniti. To svjetlo i taj zakon Bog je dao ćovjeku kad ga je stvorio. Sveopći je i nepromjenljiv. Obuhvaća najopćenitije zapovijedi koje su svima poznate i zaključke bliske načelima. Urezan je u ljudsku narav da bi ćovjek, razmišljajući, primijetio kako Bog želi da se djeluje u ovome svijetu. Odrećuje što je pravilno ili pogrešno na osnovi opće ćovječnosti koju dijele sva ljudska bića, uočavajući svrhe koje dijelimo sa svim živim stvorenjima (oćuvanje vlastitoga bića), sa životinjama (razmnožavanje i podizanje

potomstva) i s drugim ljudima (spoznavanje istine o Bogu i življenje u ljudskom društvu). Uređuje sve za čim čovjek teži po svojoj naravi.

Govorimo o dvije temeljne ljudske i vjerske značajke braka i bračnoga života. To su jednobračnost i nerazrješivost.

Prva istina o ženidbi: jednobračnost

JEDNOBRAČNOST: jedan brak ili jedna ženidba, jedna udaja. Do smrti jednoga od bračnih drugova. Kad jedno umre, drugo nije više pravno vezano uz pokojnika/cu. U takvu slučaju može se muž ženiti ili žena udati, čak i više puta, ovisno o smrti supružnika.

Kršćanska vjera uči da nije muškarac vrjedniji da bi mogao istodobno imati više žena, a isto tako ni žena da bi imala više muževa. Nego: jedan prema jedan. Zato su ljubavnici, priležnici, neobveznici... nedostojni onih koji drže do Boga, do sebe i

svoje zadane riječi. Ženidbenom vezom, a onda i posteljom, povezuje se i spaja samo dvoje. Ta jedincatost obuhvaća ženidbenu ljubav, međusobno usklađivanje, povjerljivost i dijeljenje čitava života.

Sakramenti krštenja, krizme i svetoga reda primaju se samo jednom u životu. I sakrament ženidbe obično se prima samo jednom u životu. Sakramenti ispovijedi, pričesti i bolesničkoga pomazanja primaju se više puta u životu.

„Sakramenti svetoga reda i ženidbe u službi su zajednice, usmjereni su spase-nju drugih. A ako pridonose i osobnom posvećenju, to se zbiva po služenju što se iskazuje drugima“ (*Katekizam Katoličke Crkve*, br. 1534).

Brak je Božja ustanova. Bog je na početku svijeta stvorio čovjekovo tijelo iz propadljiva **praha zemljanoga** i udahnuo mu **besmrtnu dušu**. Kad je Bog stvorio prvoga čovjeka, onda je rekao: Nije do-

bro da je čovjek sam, načinit ću mu družicu, koja će biti njemu slična i ravna po naravi i dostojanstvu, a različita po tjelesnom ustroju i duševnoj strukturi. Bog je ustanovio ženidbu u zemaljskom raju kad je blagoslovio prve ljude: Plodite se i množite i napunite zemlju, i sebi je podložite (*Postanak* 2, 28). Sam je, dakle, Bog i stvorio i zaručio i vjenčao prvi bračni par i odredio im zadaću. I sve ugradio u ljudsku narav kao zakon, pravilo.

Po duši je čovjek Božja slika i prilika, to jest po **razumu** i **slobodnoj volji**. Po tim dvjema kvalitetama čovjek je **odgovoran** pred Bogom i pred drugima. Bog je čovjeku **dao** 10 prstiju na rukama, 10 prstiju na nogama, 10 tjelesnih sustava: živčani, mišićni, koštani, krvni, dišni, reproduktivni, kožni, probavni, s unutar-njim i vanjskim izlučivanjem, mokraćni.

Tako mu je Bog **zadao** 10 zapovijedi da po njima razumno živi: 1/ Boga **poštuj**, 2/

Ne psuj, 3/ Zahvalno **svetkuj!** Eto tri. 4/ Roditelje **poštuj**, 5/ Drugoga ni sebe **ne ubij**, 6/ **Bludno ne griješi** ni sa sobom ni s drugima, 7/ **Ne kradi**, 8/ **Ne laži**, 9/ **Ne poželi bludničiti** i 10/ **Ne poželi krasti!** Eto ih svega deset! Zna ih svako dijete u prvom razredu osnovne. Životinje nemaju ni razuma ni slobodne volje, ni zapovijedi, ni odgovornosti. One imaju prirodne nagone ili porive. Četiri su temeljna nagona i u životinja i u ljudi: 1. nagon za životom, 2. za pićem, 3. za hranom, 4. za razmnožavanjem. S obzirom na razmnožavanje u neslobodne životinje nema ni pobačaja ni demografskih problema, prirodni red. A u slobodna i moralna čovjeka ima i pobačaja i tzv. „demografskih problema“ – veliki nered. Toliko je svakovrsni bludni grijeh preplavio zemlju da mu se svijet u praksi i zakonima prilagođava, ne prizna ga grijehom, hvali ga i ponosi se njime. To je kao da se netko hvali zaraznom bolešću! Čo-

vjek se procjenjuje koliko se svjesno i savjesno ravna po Božjem zakonu, i koliko može kontrolirati nagon. Ako tomu grijehu popusti iz pokvarene volje, rađa se požuda, ova rađa naviku, a ova opet nuždu! (sv. Augustin). Tako na kraju kaže da ne može živjeti bez grijeha! Bog je ljude stavio na kušnju. Nisu Bogu okrenuli lice nego leđa, njegovu zapovijed prezreli. Čovjeku je kazna u znoju, besplodnu radu i u tome da ga životni suputnik, „meso od njegova mesa“ (*Postanak 2, 23*) – ne razumije, ne ljubi i ne poštuje. Ženi je kazna u odnosu na muža i u bolnu rađanju i odgajanju djece, i kad nije shvaćena i voljena.

Bog je stvorio jednoga Adama i jednu Evu. Bog nije **stvorio** samo jedno biće muško i jedno biće žensko, nego on čovječanstvo stalno **uzdržava** na bračnom načelu: jedan muškarac – jedna žena. Zato je u svijetu po Božjem planu i računu otprilike toliko muških, koliko ženskih.

Čovječanstvo se tako množi da to ne ovisi čak ni o muškarcu i ženi. Kad bi to ovisilo o njima, onda bi ravnoteža bila posve poremećena. Tako novine donose da u Indiji ima na desetke milijuna muških više, u Kini još više, jer je uvedena mogućnost da roditelji mogu doznati dočekuju li muško ili žensko i mogu pobaciti koje hoće, jer po državnom zakonu ne smiju imati više od jednoga ili dvoje. Bog nikomu nije dao da u obitelji odlučuje hoće li roditi muško ili žensko. Pa se dogodi da bude pet ženskih, nijedan dječak. Ili pet muškića, nijedna djevojčica. Ali u selu ima po prilici jednak broj muških i ženskih u rasponu od nekoliko godina. U župi je taj broj još izjednačeniji, u narodu još više, a u svijetu pogotovo. Tu ravnotežu remete ratovi u kojima većinom ginu muškarci, ali nakon rata općenito je primijećeno da se više muškaraca rađa, da se nadoknadi ratni gubitak. Što misliš ravna li svime time Stvoritelj ili tzv. „slučaj“? „Priroda“?

Bog je i tebe stvorio da ti dâ suprotno biće. Jesi li naišao na pravu, na pravoga?

Isus je uzdigao brak na sakrament.

Prvi Isusov nastup nakon krštenja i kušnje bijaše nazočnost na jednoj seoskoj svadbi na kojoj je ponestalo vina. Na svadbi je bila i Isusova Majka i nekoliko Isusovih učenika. Marija je primijetila da nema vina, rekla je Isusu i ocijenila da bi se Isus mogao snaći. Zato je preporučila slugama da učine što im Isus kaže. On im je rekao da napune bunarskom vodom posude pred kućom, „do vrha“. Blagoslovio vodu, naložio da se nosi kućnomu domaćinu (*Ivan 2, 1-11*). Isus je donio najveći dar (600 litara), našu vodu pretvara u vino, kao što i naše vino pretvara u svoju presvetu Krv. Isus je učinio svoje prvo javno čudo, na zagovor majke Marije, u Kani. Svojom nazočnošću Isus je uzdigao ženidbu na sakrament/otajstvo. Blago onomu tko može pozvati Isusa na

svoju svadbu. I njegovu Majku. I apostole. Tužna je kuća koja ne može pozvati Isusa na svadbu. Ima jedna narodna blagoslovna molitva za jelo: „Dođi, Isuse, i gostom nam budi, blagoslovi sve što ovaj stol nudi!“ Ako ne možeš zapamtiti onu dužu, službeniju molitvu, nauči ova dva stiha. Neka ti budu iskrena misao kad god je zboriš. I ne zalijeći se u tanjur dok je ne izmolite svi zajedno.

Isus često rabi sliku svadbene radosti da opiše kraljevstvo nebesko (*Matej* 22, 1-14; *Luka* 14, 15-24).

Tajna molitve. Budući da je brak – ženidba i udaja – Božji plan i Božja volja, onda je ne samo korisno nego i nužno uključiti se iskrenom molitvom u taj Božji program. Moli Boga da te svojim putovima dovede pred tvoju životnu družicu ili nju k tebi. Neka to bude po tvojoj molitvi, makar ti se učinilo da je sve ispalo – „slučajno“!

Zapamti: Dijete je Božji dar, a ne Božji dug. Nije ti Bog dužan dati dijete. Ako hoće, hoće. Budi mu zahvalan/na i na jednome i na drugome. Stoga je molitva bitna sastojnica ženidbe, rađanja i odgajanja djece. A Bog uslišava naše molitve na četiri načina, odgovarajući:

Da – kad je po njegovoj volji!

Ne – kad je protiv njegove volje!

Čekaj – dok bude njegova volja.

Ako ispuniš uvjete, zavjete – dat će ti po svojoj svetoj volji.

Tajna začeca. S obzirom na začeca, ti se o tome ništa ne pitaš. Začneš, ne znaš ni da si začela, pogotovo muž ne zna. Ne znaš je li začeto jedno ili dvoje? Je li muško ili žensko? Bolesno ili zdravo? Ne znaš hoćeš li normalno roditi ili spontano pobaciti. Ne pitaš se ni o plodu utrobe svoje, a da se pitaš o svome ženidbenom drugu? A otprilike je 20 % brakova neplodnih. Možda je u tebi razlog, a ne u

njoj. Ovisi i o drogama, zlim pokusima, već učinjenu pobačaju. U Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo kažu da najviše ovisi o neodržavanju higijene kod prvih spolnih odnosa, da je to najčešći uzrok kasnije neplodnosti, zbog prenošenja gljivica, bakterija... Kako se dobna granica stupanja u prve spolne odnose pomiče naniže, mediji ih ne uče tuširanju, roditelji zabijaju glavu u pijesak, škola o tome „ništa ne zna“, vjeroučitelji pretpostavljaju nevinost u toj dobi... A sve se to događa u našem katoličkom narodu!

Dijete se rađa organski posve kompletno sa svih 10 tjelesnih sustava odnosno sa 6.125 dijelova tijela, a duhovno s čistom, praznom pločom, u koju roditelji upisuju slova, riječi, rečenice, jezik, ljubav, razmišljanje, svih 10 Božjih zapovijedi. Stoga mala moli kako mama moli. Mali psuje kako tata psuje. Mali krade kako tata krade, mala laže kako mama laže.

Famozna ovca Dolly, skinuta s aparata 2003., kad je klonirana 1997. godine, počela je ne s prvom minutom svoga života, nego s punih šest godina one ovce od koje je nastala, klonirana. Znanstvenici pri kloniranju još nisu kadri „vratiti sat“ oplodnje na nulu.

A Bog u svakom ljudskom začecu „vratiti sat“ na prvu sekundu života djeteta. Svako dijete počinje svoj vlastiti život od svoje prve minute, a ne s 27 ili 34 godine svoje majke.

Posvojenje. Ima nemali broj bračnih partnera koji nemaju djeteta pa se odluče na uzimanje tuđega djeteta kao svoga (posvoje, posine, pokćere). Pa kada se tako pokažu velikodušnima, onda im ponekada Bog daruje vlastito dijete, i više njih. Iskrena očinska i majčinska ljubav zna ići iznad veza tijela i krvi i prihvatiti djecu drugih obitelji pružajući im ono što je potrebno za život i puni razvoj. Ako ne možete imati

djece, a zapne s papirologijom za posvajanje – udomi! Ionako će svako dijete jednom otići od tebe, nisi njegov vlasnik, a udomiteljstvom možeš sada omogućiti djetetu bolje uvjete rasta i više ljubavi i odgoja nego u domu. Pa dok potraje.

Druga istina o ženidbi: nerazrješivost

Isus je jednom rečenicom obuhvatio obje ženidbene istine:

Prva: „Stvoritelj od početka muško i žensko stvori ih i reče: Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu; i dvoje njih bit će jedno tijelo. Tako više nisu dvoje, nego jedno tijelo.“ (*Matej 19, 4-6a*)

I *druga:* „Što, dakle, Bog združi, čovjek neka ne rastavlja“ (*Matej 19, 6b*). Valjano sklopljen i izvršen brak nerazrješiv je, nerazvediv, svojstvena mu je nepovrjediva čvrstoća. Izvršen, znači dogodio se bračni čin. Valjana i dovršena ženidba ne može se razriješiti nikojom ljudskom silom.

Valja razlikovati: rastavu, razvod i ništavost braka.

Rastava je razdvajanje muža i žene od stola i postelje (*separatio tori et mensae*), ali ne s nakanom prevjenčanja. Budući da je bračni par dužan živjeti zajedno u obitelji, ne može se rastaviti i, bez obzira na krivicu, pohađati svete sakramente, ispovijed i pričest ili kumovati, bez dozvole mjesnoga biskupa. Na primjer, jedno počinu preljub i nastane u obitelji živi nered. Što će druga nevina strana? Ili jedno toliko zapne za neki svoj „hobi“ da zanemari ženidbenoga druga. Teško je održati brak kad nestane ljubavi, a gotovo nemoguće kad nestane poštovanja. U takvim slučajevima nekada može biti bolje da svatko pođe u svoj kut ringa, na svoju stranu, dok se ne smiri i shvati: ipak mi je bolje bilo dok smo bili sretni; idemo poći ponovo. Tako je ovo razdruživanje supružnika bez formalnoga razvrgnuća ženidbene veze

moгуće rješenje nepodnošljiva bračnoga odnosa. To odvajanje može biti na određeno ili na neodređeno vrijeme, u odnosu na postelju ili na zajedničko stanovanje, jer se zbog otežanoga zajedničkoga života, nevjernosti jednoga od supružnika ili ako on/a poludi, otpadne od vjere itd. ženidba ne može razriješiti. Dakle, rastava sama po sebi nije grijeh nego može biti razborit, pravedan i miroljubiv čin, sve dok joj nakana nije postići tjelesno jedinstvo s trećom osobom.

Razvod ili rastava braka jest razvrđavanje zakonite veze na građanskom sudu (*divortium*). Sudbeno poništenje valjane ženidbe. Bračni par postaje slobodan za drugu civilnu ženidbu. To se ne može ni na koji način odnositi ili primijeniti na Božji i crkveni zakon nerazrješivosti izvršena braka. U Crkvi nema razrješnja, razvrđanja, razvoda, poništenja braka. Civilni zakon kako vjenčava, tako razvjenčava i

prevjenčava. Crkva kako vjenčava, tako ne razvjenčava. Tako na primjer vjenčaš se u Pravoslavnoj Crkvi, valjano, i onda to razvrgneš, upravo razvedeš, a ne samo rastaviš, prema pravoslavnim zakonima (preljub, muž nestao u ratu, ali nije dokazano da je umro, žena u umobolnici – 12 je takvih slučajeva), Katolička Crkva ne prizna takvo razvjenčanje, pa takve razvjenčane ne može ni vjenčati.

Ima u Hrvatskoj gradova gdje je više od 40 % brakova razvedenih, razvjenčanih i prevjenčanih, civilno. U nekim zapadnim zemljama još više.

Brak muža i žene jest poput dviju greda koje plutaju niz Neretvu. Plutat će zajedno ako su povezane spojkama. Najjače su spojke djeca. Što više djece, to grede povezanije i to sigurnije zajedničko plutanje.

Ništavost braka. Crkva dakle pozna rastavu od stola i postelje, a ne pozna ra-

zvod, rastavu braka po građanskim kriterijima.

Katolička Crkva nema ovlast razriješiti ženidbu između *krštenih* osoba, koja je valjano sklopljena i u kojoj je obavljen bračni čin. Ali postoje neki slučajevi, tako rijetki da su prave iznimke što potvrđuju pravilo, u kojima se može razriješiti brak ako *oba* bračna druga nisu kršćani. Odluka o takvim slučajevima u cijeloj Crkvi pridržana je isključivo Papi.

Pavlovska povlastica (*privilegium paulinum*: Prva Korinćanima 7, 10-15): Ženidba sklopljena između dvoje nekrštenih razrješuje se pavlovskom povlasticom u korist vjere stranke koja je primila krštenje, samim činom kojim ta stranka sklopi novu ženidbu, ako se nekrštena stranka rastala (*kanon* 1143,1). Smatra se da se nekrštena stranka rastala ako ne želi s krštenom strankom zajedno živjeti ili ne želi zajedno živjeti u miru bez vrijeđanja

Stvoritelja, osim ako joj ta pošto se krstila nije dala opravdan razlog da se rastavi (*kanon* 1143,2). Dakle oboje nekršteno, te se jedno krsti, a drugo ne pristaje na zajednički život. Kršćanska vjera (*favor fidei*, tj. pogodnost ili prednost vjere) omogućuje da se ta osoba, ako je nedužna, nanovo vjenča.

Petrovska povlastica (*privilegium petrinum*) odnosi se na sve druge slučajeve. Na primjer, neizvršenu ženidbu između krštenih ili između krštene i nekrštene stranke može, zbog opravdana razloga, razriješiti rimski prvosvećenik na molbu obiju stranaka ili samo jedne od njih, makar druga stranka bila protivna (*kanon* 1142). Ili: kad se nekršteni, koji ima više žena, krsti, može zadržati jednu od njih, otpustivši ostale (*kanon* 1148,1). Ili: nekrštena stranka koja, pošto se krsti u Katoličkoj Crkvi, ne može obnoviti zajednički život s nekrštenim ženidbenim drugom „zbog

ropstva ili progonstva“, može sklopiti drugu ženidbu, premda se i druga stranka u međuvremenu krstila (*kanon* 1149).

Međutim, Crkva pozna **ništavost ženidbe**. To jest slučaj da je ženidba od samoga početka ništava, nevaljana, bezvrijedna, pa je u posebnom sudbenom postupku Crkva takvom samo proglašava. Na primjer zbog raznih zaprjeka koje ženidbu čine nevaljanom (*Zakonik kanonskoga prava* nabraja ih više: nedostatak dobi, nemogućnost bračnoga čina, već valjana ženidba, nekrštena osoba, sveti red, svečani doživotni zavjet čistoće, otmica, brakoubojstvo, krvno srodstvo u izravnoj liniji, svojbina, javno ćudoređe, vjenčanje pred nezakonitim svećeničkom, zatajenje psihičke bolesti i slično).

Zašto Crkva naučava nerazrješivost braka? Zato što je ženidba savez muške i ženske osobe pred Bogom da će živjeti u zajedništvu koje je po svojoj naravi usmjereno: na **dobro** supružnika (međusobna

ljubav, pomoć i usavršavanje, zadovoljenje nagona u službi života); na **rađanje** djece i na **odgajanje** djece. To je troje smisao ženidbe. Vječnost ti ovisi o vremenu. Sutra o danas. Drugi život o ovome životu.

Promisli i Bogu se uteci!

Kad polaziš u rat, moli se jedanput. Kad ideš na more, moli se dvaput. Kad se ženiš, moli se triput. Blago onom tko tako čini jer o tvome bračnom drugu ovisi većinom i tvoja životna sreća. (Nikola Buljan, *Katolička djevojka i katolička majka*, Zagreb, 1938., str. 3)

Ako je dijete na putu, sama ta činjenica nije dovoljan razlog da se stupa u brak. Ako je dijete začeto, dužan si ga priznati i za njega plaćati uzdržavanje do djetetove punoljetnosti. Civilni zakoni su to danas dobro razradili. Nije ni potreba ni nužda da radi jednoga nepromišljena čina sebe i svoga sudionika doživotno osudiš za bo-

ravak u istom prostoru, ako vas ne veže ništa osim posljedica toga snošaja.

Statistike su o broju propalih brakova neumoljive. Vjerojatnost da ćete zajedno dočekati starost zadnjih se godina drastično smanjuje. Uspjeti u braku znači imati velikodušnosti, suosjećanja, dragosti, a ne samo strasti; znati slušati, a ne samo zapovijedati; ljubav nisu samo nježni poljupci i užitak, ljubav je i vjernost u kušnjama, ljubav je i postojanost u nevoljama. Ako sada već imaš zrna ili gromade sumnje, presijeci čvor. Povuci se! Vrati prsten. Bolje je sada raskinuti zaruke nego sutra kršiti bračne zavjete i razarati brak. S godinama onaj drugi ne će postati manje osoran, ne će biti manje sklon piću, manje sklon rasipnosti, kocki, laganju. Ako su pukotine koje sada u njemu/njoj vidiš takve, lijepo se pozdravite, a ne srljajte u ženidbu! Nemoj danas prigušiti fitilj pa da taj dinamit samo tinja čekajući

kad će prasnuti. Grijeh je, pred Bogom i pred ljudima, sklapati brak znajući da se time u naš krug, što ga simbolizira prsten, kao naš zatvoreni intimni prostor od zlata, unosi nagazna mina pa da ona prasne za koju godinu i razori ti svijet, a djecu iz toga braka učini prilično nesigurnima i nesretnima.

Nije sramota razvrgnuti zaruke kolika je šteta biti nevjeran u braku i njega razoriti. Ženidba je sakrament, svetinja. I ne živi se samo na dan vjenčanja, u veselju svadbe i zanosu medenoga mjeseca nego dok nas smrt ne rastavi. Ako misliš da to ne možeš, ili da onaj s kim si sada nije tvoj pravi suputnik/ca za to, da nije onaj tko će uz tebe uvijek biti supružnik/ca, reci sebi: „Dosta je bilo zavaravanja!“, reci njemu/njoj: „Želim ti svako dobro i sreću, ali ja nisam za tebe; ne ćemo se vjenčati.“

Brak jest rizik, kao što je rizik svako zvanje, ali isplati se u njega ući. Samo ne

bilo s kim. I kod izbora bračnoga druga vrijedi što krojači i stolari znaju reći: Tri put mjeri, jednom reži!

Vjernik se na ženidbu sprema i molitvom. Ne ovisi sve o nama i našim izborima. Zato se treba predati u Božje ruke. I nastojati uvijek biti razborit i pravedan. Ako je volja Božja ženidba, onda je volja Božja i konkretna zaručnica i konkretan zaručnik!

Abrahamov sluga Eliezer moli Boga da mu pošalje pravu ženu, Rebeku, koja će otići za patrijarhova sina Izaka (*Postanak* 24). I Bog ga je uslišao: ona se javila na bunaru da napoji ne samo njega nego i njegove deve.

Tobija je sa Sarom iskusio moć zaručničke molitve i mogao sretno kliknuti: „Blagoslovljen si, Bože, jer si me razveselio i jer se nije dogodilo čega se bojah, nego si nam iskazao svoje bogato milosrđe“ (*Tobija* 8, 16).

Sve je to svetopisamski objavljeno i vjernicima dano za pouku i pomoć.

Dragi čitatelju, zaručnice/zaručnice, kršćanski mužu i ženo, Bog vam svaku sreću dao!

Sveti Pavao o ženidbi

Dobro je čovjeku ne dotaći ženu. Ipak, zbog bludnosti, neka svaki ima svoju ženu i svaka neka ima svoga muža. Muž neka vrši dužnost prema ženi, a tako i žena prema mužu. Žena nije gospodar svoga tijela, nego muž, a tako ni muž nije gospodar svoga tijela, nego žena. Ne uskraćujte se jedno drugome, osim po dogovoru, povremeno, da se posvetite molitvi pa se opet združite da vas Sotona ne bi napastovao zbog vaše neizdržljivosti. Ali to velim kao dopuštenje, ne kao zapovijed. A htio bih da svi ljudi budu kao i ja; ali svatko ima svoj dar od Boga, ovaj ovako, onaj onako.

Neoženjenima pak i udovicama velim: dobro im je ako ostanu kao i ja. Ako li se ne mogu uzdržati, neka se žene, udaju. Jer bolje je ženiti se negoli izgarati.

A oženjenima zapovijedam, ne ja, nego Gospodin: žena neka se od muža ne ra-

stavlja – ako se ipak rastavi, neka ostane neudana ili neka se s mužem pomiri – i muž neka ne otpušta žene. Ostalima pak velim – ja, ne Gospodin: ima li koji brat ženu nevjernicu [nekršćanku] i ona privoli stanovati s njime, neka je ne otpušta. I žena koja ima muža nevjernika te on privoli stanovati s njome, neka ne otpušta muža. Ta muž nevjernik posvećen je ženom i žena nevjernica posvećena je bratom. Inače bi djeca vaša bila nečista, a ovako – sveta su. Ako li se nevjernik [nekršćanin] hoće rastaviti, neka se rastavi; brat ili sestra u takvim prilikama nisu vezani: ta na mir nas je pozvao Bog. Jer što znaš, ženo, hoćeš li spasiti muža? Ili što znaš, mužu, hoćeš li spasiti ženu? U drugome svatko neka živi kako mu je Gospodin dodijelio, kako ga je Bog pozvao.

Jesi li vezan za ženu? Ne traži rastave. Jesi li slobodan od žene? Ne traži žene. Ali ako se i oženiš, nisi sagriješio; i dje-

vica ako se uda, nije sagriješila. Ali takvi će imati tjelesnu nevolju, a ja bih vas rado poštedito.

Misli li tko da je nepriličan prema svojoj djevici kad je preživotan i s njome mora biti, neka čini što je nakanio, ne griješi: neka se uzmu. Tko je pak nepokolebljivo stalan u srcu te nema potrebe, a u vlasti mu je volja pa to odluči u svom srcu – čuvati svoju djevicu – dobro čini. Tako, tko se oženi svojom djevicom, dobro čini, a tko se ne oženi, bolje čini. Žena je vezana dokle živi muž njezin. Umre li muž, slobodna je: neka se uda za koga hoće, samo u Gospodinu. Bit će ipak blaženija oстане li onako, po mojem savjetu.

Prva Korinćanima 7, 1-17. 27-28. 36-40

Kazalo

- alimentacija 32
brak 4-5, 6-7, 9, 11, 12, 34-39
crkveno pravo 8, 11, 12
Deset zapovijedi 17
dijete 4, 22, 23, 24, 25, 32
dojenje 4, 9
jednobračnost 14-15
kada ne ići u brak? 32-35
kloniranje 24
mlada 4
mladoženja 4
molitva 21, 22, 32, 36
muž 4, 37-39
nagoni 17, 32
naravni zakon 13-14
neplodnost 22, 23
nerazrješivost 12, 25, 31
nevjesta 4, 11
ništavost braka 28, 31
normalno 9
obitelj 6, 11, 19, 24, 26
obveze 7, 12, 37
osobno stanje 12
pavlovska povlastica 29-30
petrovska povlastica 30-31
pirnik 11
pobačaj 8-9, 17, 23
posvojenje 24-25
pravednost 27, 35-39
pravo 7, 9, 12, 13
pristaša 11
prsten 3, 10, 33, 34
rastava 26-27, 34, 38
ravnoteža 19
razboritost 27, 35
razvod 27-28
sakrament 5, 6, 10, 11, 15, 20,
26, 34
svadba 6, 10, 21, 34; u
 Kani 20
svat 10, 11
tijelo 7, 8, 15, 23, 24, 25, 37
udaja 3, 5, 7, 9, 10, 14, 21, 37
uspjeh u braku 33
veselje 10, 11, 34
vijenac 9, 10
vjenčanje 3-7, 9, 10, 31, 34
vjeridba, vjerenik 3, 10, 33-34
vjernost 3, 33
začeće 8, 9, 22, 24
zakonit 5, 6
zaruke, zaručnik 3, 33-34
žena 4-6, 8, 9, 14, 18, 30,
37-39
ženidba 5, 6-7, 34-39
ženik 4, 11

Knjižica je plod biskupovih razgovara sa zaručnicima, mladencima i supružnicima koji su dočekali srebrni, zlatni ili dijamantni pir. Jednostavnim riječima objašnjava učenje Katoličke Crkve o jednobračnosti i nerazrješivosti ženidbe. Niz praktičnih savjeta kako da bračno zajedništvo bude produhovljeno i plodno.

Biskup emeritus Ratko Perić rođen je u Tuku, župa Rovišće, u Bjelovarsko-križevačkoj biskupiji 2. veljače 1944. Gimnaziju i filozofiju je završio u Zagrebu, a teologiju u Rimu. Svećenik je od 1969., a biskup od 1992. Bio je župnik u Trebinju i rektor Papinskoga hrvatskoga zavoda svetoga Jeronima u Rimu. Predavao je na učilištima u Dubrovniku, Sarajevu, Rimu, Zagrebu i Mostaru. Od 1993. do 2020. bio je mostarsko-duvanjski biskup i apostolski upravitelj Trebinjsko-mrkanske biskupije.

www.tonimir.hr

ISBN 978-953-383-013-1

vjerajdjela.com